

БЕРЛИНСКИ ПОЗИВ НА АКЦИЈУ КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ ЗА БУДУЋНОСТ ЕВРОПЕ

ПРЕАМБУЛА

Година 2018, као [Европска година културног наслеђа](#), представља прекретницу за све шири покрет за очување културног наслеђа. Морамо искористити овај постигнути замах да препознамо и развијемо позитивну и кохезивну снагу нашег заједничког наслеђа и наших вредности у циљу повезивања европских грађана и заједница, како бисмо дали дубље значење целокупном европском пројекту. Време за деловање је управо сада.

Овај „Берлински позив на акцију“ представљен је на [Европском самиту о културном наслеђу](#) одржаном 22. јуна 2018. године у Берлину, а заједнички су га приредиле 3 организације: [ЕВРОПА НОСТРА](#) – Глас културног наслеђа у Европи; Немачка комисија за културно наслеђе ([ДНК](#)), у улози националног координатора Европске године културног наслеђа у Немачкој и Пруска фондација за културно наслеђе ([СПК](#)) са седиштем у Берлину.

У оквиру Европске године културног наслеђа (ЕГКН), први Европски самит о културном наслеђу, одржан између 18. и 24. јуна 2018. године у Берлину, окупио је многобројне грађане и организације из целе Европе. Међу њима су били представници институција, асоцијација, фондација и универзитета, као и верских заједница и споменика културе. Дакле, учествовали су сви они који се баве културним наслеђем: архитекте, музеолози, конзерватори и рестауратори, занатлије, уметници, приватни власници знаменитих грађевина и знаменитих места, истраживачи и наставници, представници јавних власти или финансијских институција, предузетници и они који управо покрећу нове предузетничке иницијативе (старт-ап), затим историчари и историчари уметности, новинари, фотографи, студенти и млади волонтери; заједно са министрима културе, градоначелницима историјски значајних градова, члановима европског парламента, као и националних и регионалних парламената, представницима институција Европске уније, Савета Европе, UNESCO-а и IKROM-а (ICCROM), као и многих мрежа које се баве европским наслеђем.

„Берлински позив на акцију“ налази инспирацију и легитимитет у стручности, ентузијазму и ангажовању свих људи којима је стало до културног наслеђа (материјалног, нематеријалног и дигиталног) и који су, као професионалци или волонтери, посветили своју стручност, време и енергију, раду на преношењу овог наслеђа будућим генерацијама. Економска вредност њиховог рада је значајна, али су друштвена и културна вредност њихове посвећености неизмериве.

„Берлински позив на акцију“ заснива се и на информацијама и подршци [националних координатора ЕГКН](#), чланова [Одбора заинтересованих страна ЕГКН](#), као и чланова [Европске алијансе за наслеђе 3.3](#).

Сада позивамо све оне којима је стало до европске прошлости, садашњости и будућности да потпишу, подрже и са свима поделе овај Берлински позив на акцију.

БЕРЛИНСКИ ПОЗИВ НА АКЦИЈУ

МИ, ДОЛЕ ПОТПИСАНИ ГРАЂАНИ, ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ИНСТИТУЦИЈЕ ... спремни смо да преузмемо одговорност за развијање кохезивне силе и потенцијала нашег заједничког културног наслеђа у циљу постизања мирније, просперитетније и праведније Европе.

Данас, у години Европског културног наслеђа, имамо јединствену прилику да утичемо на дебате о будућности Европе. Суочени са бројним изазовима, па чак и претњама суштинским европским вредностима, ова дебата се не може заснивати искључиво на политичким, економским и безбедносним питањима. Морамо „променити тон“ разговора о Европи. Морамо ставити наше заједничко културно наслеђе на право место: у сам центар европских политика и приоритета.

ЗАШТО? ЗАТО ШТО ...

1. Наше културно наслеђе јесте оно што нас чини Европљанима јер одражава наше различите али заједничке вредности, културе и сећања. Управо стога, оно је прави израз европског „јединства у различитости“ и помаже нам да се одупремо силама које нас разједињују, а које представљају опасност за наше друштво;
2. Наше културно наслеђе обухвата више слојева идентитета – локални, регионални, национални и европски; а сви ови слојеви су међусобно повезани, подржавају један другог и стално се развијају;
3. Наше културно наслеђе подржава код нас осећај припадности локалној заједници и осећај заједништва и солидарности;
4. Наше културно наслеђе повезује генерације јер одражава међусобно надахнуће и прекогранично кретање људи и идеја током многих векова заједничке историје. Као такво, оно представља основ за пристојан и обогаћујући дијалог и интеракцију унутар и између заједница у Европи, али и са другим културама у свету;
5. Наше културно наслеђе осигурава нам везу између прошлости и будућности. Омогућава нам да користимо нашу културну традицију и историју и да се на основу њих развијамо, док нам с друге стране, омогућава да видамо своје ране и лечимо ломове из прошлости. Истовремено, оно пружа инспирацију за непрестану креативност и иновативност. Оно је извор сталног учења и инспирације и основа активног и одговорног грађанског учешћа у друштву;
6. Наше културно наслеђе такође је и кључни покретач одрживог развоја и јачања друштвене кохезије, као и извор великог броја смислених радних места, било да су директна или индиректна;
7. Наше културно наслеђе уноси склад и лепоту у нашу животну средину, и у природну и у ону коју је створио човек, и самим тим повољно утиче на наше благостање и квалитет живота.

И док понављамо – у овој години којом обележавамо 70. годишњицу [Опште декларације о правима човека](#) – да право на културно наслеђе спада у основна људска права, и док потврђујемо – у овој Европској години културног наслеђа – нашу посвећеност принципима изложеним у великом броју [релевантних докумената](#) који су усвојени у многим европским и међународним организацијама, сада је право време да те принципе и спроведемо у дело, очекујући опипљиве резултате по Европу и њене грађане:

АКЦИЈА 1 РАЗВИЈАЊЕ ЕВРОПСКОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ

Позивамо на израду амбициозног Европског акционог плана за културно наслеђе као трајну баштину Европске године културног наслеђа. Овај Акциони план, који је већ најављен у недавно усвојеном [Новом европском плану за културу](#) мора бити припремљен и примењен уз пун ангажман свих релевантних јавних и приватних заинтересованих страна, укључујући и грађанско друштво. Тај план такође мора бити свеобухватан и међусобно повезан са другим кључним плановима и приоритетима Европске уније и мора потпуно бити у складу са недавним закључцима [Савета Европске уније](#). При томе мислимо на циљеве и политике из области као што су друштвена кохезија, регионални развој, урбани развој, екологија, политике поморства и туризма, план одрживости и прилагођавања климатским променама, истраживање и иновације, дигитална политика, образовање и вештине и, наравно, омладина. Даље, овај Акциони план треба да поседује и јаку дипломатску димензију, с обзиром да Европска унија мора да преузме и глобалну одговорност да би досегла до партнера изван граница ЕУ. Према томе, Акциони план треба да буде у потпуности у сагласности са [Оквирном конвенцијом Савета Европе о вредности културног наслеђа за друштво](#) и њеном недавно постављеном [Европском стратегијом за наслеђе за 21. век](#), као и са [Агендом одрживог развоја 2030](#) Уједињених нација.

АКЦИЈА 2 ПРЕПОЗНАВАЊЕ НАСЛЕЂА КАО ПРИОРИТЕТА У ФИНАНСИРАЊУ И КРЕИРАЊУ ЕВРОПСКЕ ПОЛИТИКЕ

Дајући подршку „Европском акционом плану за културно наслеђе“, позивамо институције ЕУ да у потпуности препознају културно наслеђе као стратешки приоритет у креирању [будућих политичких програма](#) и [новог оквира ЕУ за вишегодишње финансирање](#) (2021–2027). То ће допринети неопходном улагању у европски људски и културни капитал и у ширење европских вредности. Истовремено, бићемо посвећени сталном подизању свести о вишеструким [вредностима и доприносима културног наслеђа](#) за Европу. А ово је посебно важно кад се имају у виду предстојећи избори за Европски парламент у мају 2019. године и након тога, именовање нове Европске комисије.

АКЦИЈА 3 ПОВЕЗИВАЊЕ ЛОКАЛНОГ, НАЦИОНАЛНОГ И ЕВРОПСКОГ

Различити нивои власти кључ су за ослобађање пуног потенцијала културног наслеђа као стратешког ресурса за друштво, економију и екологију. Стога позивамо све државе, регионе и градове Европе да наставе са развијањем амбициозних политика и акционих планова за културно наслеђе. Такође их свесрдно позивамо да проширују дијалог и сарадњу са релевантним европским и међународним организацијама, као и са цивилним друштвом. На тај начин се осигурава међусобна усклађеност и кохерентност политика и акционих планова које усвајају различити нивои власти – од локалног, националног до европског.

АКЦИЈА 4 ОЧУВАЊЕ И ПРЕНОШЕЊЕ НЕНАДОКНАДИВОГ

Културно наслеђе је јединствено и ненадокнадиво. А ипак, често је јако осетљиво, па чак и угрожено. Према томе, наш колективни задатак јесте да очувамо то благо да бисмо га пренели будућим генерацијама на даље уживање и (поновно) коришћење. Морамо увећати неопходне људске и финансијске ресурсе и улагати у развој вештина и способности да бисмо осигурали одговарајуће очување, развој и преношење нашег физичког и дигиталног наслеђа. За овај процес морамо у потпуности ангажовати универзитете и истраживачке заједнице, развијати иновативне пословне моделе и стимулирати креативну синергију између наслеђа и уметности. Такође морамо препознати вредност нематеријалних израза нашег наслеђа, који се стално развијају и обогаћују друштво и животну средину.

АКЦИЈА 5 УЛАГАЊЕ У КВАЛИТЕТНУ РЕГЕНЕРАЦИЈУ ЗАСНОВАНУ НА НАСЛЕЂУ

Морамо осигурати и омогућити одговарајућа улагања, и јавна и приватна, у квалитетну регенерацију засновану на наслеђу окружења у којима живимо, наших градова и природних пејзажа. То морамо учинити ослоњени на креативност, инвоацију и прилагодљиву поновну употребу; инспирисани принципима висококвалитетне „Баукултур“ (културне изградње) како је дато у [Декларацији из Давоса](#), усвојеној на самом почетку Европске године културног наслеђа. Морамо омогућити обнову обogaћену активним учешћем грађана и њихових заједница и организација цивилног друштва. У том смислу, добродошла је креативна интеракција која промовише поштовање између заштите градитељског наслеђа и савремених доприноса нашем грађеном окружењу, а који доприноси наслеђу у будућности.

АКЦИЈА 6 ПОДСТИЦАЊЕ БОЉЕГ ЗНАЊА И ДУБЉЕГ РАЗУМЕВАЊА

Културном наслеђу се мора дати много већи значај у образовним активностима – и формалним и неформалним – обухватајући све узрасте. То ће стимулисати јаче ангажовање јавности у очувању и преношењу културног наслеђа. Посебна се пажња мора усмерити на учење историје, а тумачење наслеђа се мора ставити у шири контекст европске прошлости, садашњости и будућности. Тиме ће се грађанима Европе, а нарочито нашој деци и младима пружити неопходно средство за стицање дубљег разумевања сталних сусрета и размена у оквиру Европе, као и између Европе и других култура у свету. Све ове активности помоћи ће да се изгради смисленији однос, пун поштовања између људи и места у којима живе, у којима раде и која посећују. То ће такође олакшати разумевање, поштовање и укључивање нових становника Европе.

АКЦИЈА 7 ИСКОРИСТИТИ ДОБАР ТРЕНУТАК

Европска година културног наслеђа учврстила је политичку спремност и широку мобилизацију зарад културног наслеђа у Европи. Сада морамо консолидовати и додатно унапредити синергију између најшире могуће јавности и приватних заинтересованих страна, укључујући и битне европске и међународне организације и цивилно друштво. Да би се то постигло, морамо наћи одговарајућу формулу за сталнију платформу прикупљања знања, развијање способности и координисаног залагања за културно наслеђе у Европи.

Берлин, 22. јун 2018

Берлински позив на акцију можете потписати онлајн на сајту:
www.european-cultural-heritage-summit.eu/berlin-call-to-action

